

MÍSTNÍ SPRÁVA II.

PrF MU v Brně

I. ZÁKONNÁ ÚPRAVA MÍSTNÍ SPRÁVY

- ***navazuje na***
 - ***Evropskou chartu místní samosprávy***
 - ***ústavně právní úpravu***
- ***základem je zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)***
- ***je výrazem „smíšeného modelu“***

Další nejvýznamnější prameny zákonné úpravy

- **zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů**

II. OBCE JAKO ZÁKLADNÍ JEDNOTKY ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY

- ▶ **obec jako základní územní samosprávný celek s povahou veřejnoprávní korporace**
 - ▶ **„právní osobnost“ (právní subjektivita), obec je právnickou osobou**
- ▶ **základ samosprávy obcí**
 - ▶ **územní,**
 - ▶ **osobní,**
 - ▶ **ekonomický,**
 - ▶ **organizačně kompetenční**

Velikostní struktura obcí

- **Celkem cca 50 % všech obcí jsou obce do 500 obyvatel.**
 - **kategorie obcí do 199 obyvatel (cca 20 %)**
 - **kategorie obcí od 200 - 499 obyvatel (cca 30 %),**
- **V obcích do 500 obyvatel žije pouze cca 10 % celkové populace České republiky.**
 - **Tyto obce však zabírají víc než 1/3 rozlohy České republiky.**
- **Velký počet obcí do 1 000 obyvatel.**
 - **kategorie od 500-999 obyvatel (cca 20 %).**

Kategorizace obcí (dle rozsahu přenesené působnosti), a působnost jen některých obcí

➤ obce

➤ I. kategorie

➤ II. kategorie

➤ III. kategorie

➤ obce s matričním úřadem

➤ obce se stavebním úřadem

III. ORGÁNY OBCÍ A MĚST

- ▶ ***zastupitelstvo obce (města)***
 - ▶ *výbory zastupitelstva*
- ▶ ***rada obce (města)***
 - ▶ *komise rady*
- ▶ ***starosta***
- ▶ ***obecní úřad (městský úřad)***
- ▶ ***zvláštní orgány obce (města)***

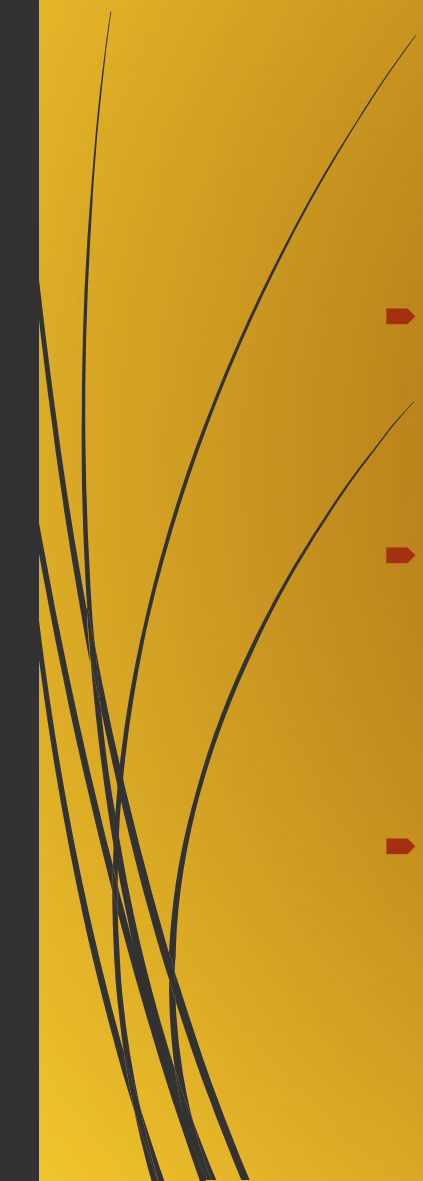
Zastupitelstvo, počet členů

➤ **Zastupitelstvo obce při stanovení počtu členů zastupitelstva obce přihlédne zejména k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Počet členů stanoví tak, aby zastupitelstvo obce mělo v obci, městysu, městě, městském obvodu, městské části**

➤ do 500 obyvatel	5 až 15 členů
➤ nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
➤ nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
➤ nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
➤ nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
➤ nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů.

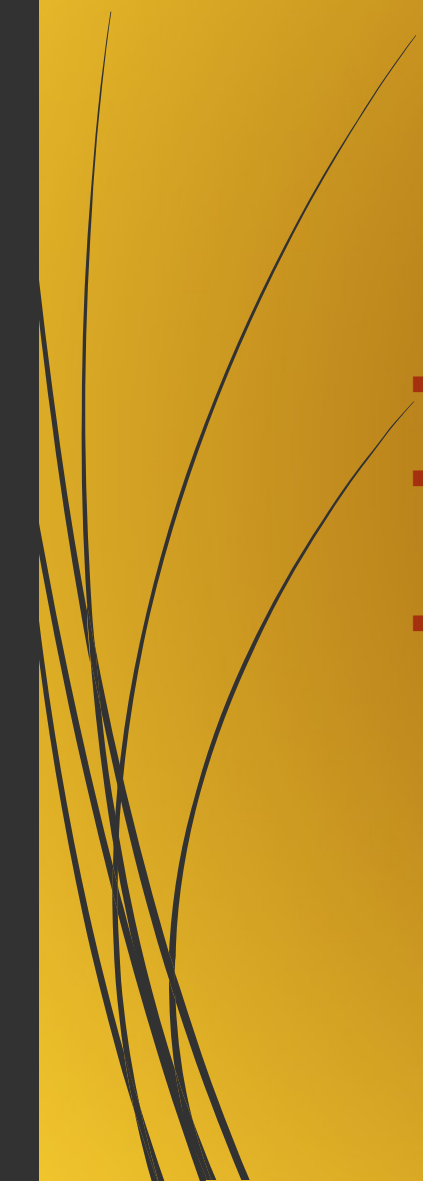

Rada obce

- ***Radu obce tvoří starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady volení z řad členů zastupitelstva obce.***
 - ***Počet členů rady obce je lichý a činí nejméně 5 a nejvýše 11 členů, přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce.***
 - ***Rada obce se nevolí v obcích, kde zastupitelstvo obce má méně než 15 členů.***
-

Starosta

- ▶ **Starosta zastupuje obec navenek.**
 - ▶ **Starostu a místostarostu (místostarosty) volí do funkcí zastupitelstvo obce z řad svých členů.**
 - ▶ **Starosta a místostarosta musí být občanem České republiky. Za výkon své funkce odpovídají zastupitelstvu obce.**
-

Obecní úřad

- **obecní úřad tvoří starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu (zákon č. 312/2002 Sb.)**
- **v čele obecního úřadu je starosta**
- **rada obce může zřídit pro jednotlivé úseky činnosti obecního úřadu odbory a oddělení, v nichž jsou začleněni zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu**
- **funkce tajemníka obecního úřadu se zřizuje povinně v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností, v ostatních obcích záleží na úvaze; tajemník je zaměstnancem obce**

Účast občanů a místní správě

- **aktivní a pasivní volební právo do zastupitelstev**
 - **trvalý pobyt, 18 let**
- **členství ve výborech, komisích, zvláštních orgánech**
- **účast na zasedání zastupitelstva**
- **podávání návrhů, připomínek, podnětů, stížností, petic**
- **místní a krajské referendum**

IV. SVAZKY OBCÍ

- **institucionalizované vyjádření spolupráce mezi obcemi**
- **předmět činnosti svazků obcí**
 - **úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata,**
 - **zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení, shromažďování a odvozu komunálních odpadů a jejich nezávadného zpracování, využití nebo zneškodnění, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod,**
 - **zavádění, rozšiřování a zdokonalování sítí technického vybavení a systémů veřejné osobní dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území,**
 - **úkoly v oblasti ochrany ovzduší, úkoly související se zabezpečením přestavby vytápění nebo ohřevu vody tuhými palivy na využití ekologicky vhodnějších zdrojů tepelné energie v obytných a jiných objektech ve vlastnictví obcí,**
 - **provoz lomů, pískoven a zařízení sloužících k těžbě a úpravě nerostných surovin, jakož i**
 - **správa majetku obcí, zejména místních komunikací, lesů, domovního a bytového fondu, sportovních, kulturních zařízení a dalších zařízení spravovaných obcemi.**

Společenství obcí

- **Postavení společenství obcí může nabýt svazek obcí, jehož členy**
 - je alespoň 15 obcí, nebo
 - jsou alespoň tři pětiny všech obcí ze správního obvodu obce s rozšířenou působností, jestliže do tohoto správního obvodu náleží méně než 25 obcí.
- **Členy společenství obcí mohou být pouze obce nacházející se ve stejném správním obvodu obce s rozšířenou působností.**
- **Obec může být členem pouze jednoho společenství obcí.**
- **Předmětem činnosti společenství obcí je vedle obecných činností svazku obcí**
 - **zajišťování koordinace veřejných služeb na území členských obcí a strategického rozvoje tohoto území; z tímto účelem společenství obcí zpracovává strategii rozvoje společenství obcí,**
 - **předmětem činnosti společenství obcí může být i zajišťování výkonu tzv. správních činností (tzv. létající úředník), jakož i plnění dalších úkolů, které nejsou výkonem správní činnosti.**

V. PŮSOBNOST A PRAVOMOC OBCÍ

Působnost obcí

- ▶ ***v činnosti se diferencuje mezi realizací***
 - ▶ ***samostatné působnosti, a***
 - ▶ ***přenesené působnosti***
- ▶ ***povaha, rozdíly, vzájemné vztahy, diferenciací ve vázanosti právem***

- ▶ ***Pozn.:***
 - ▶ ***Pokud zvláštní zákon upravuje působnost obcí a nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že jde vždy o samostatnou působnost (§ 8 zákona o obcích).***

Pravomoc obcí

- ***pravomoc***
 - ***normotvorná pravomoc***
 - ***ostatní (nenormotvorná) pravomoc***

- ***role správního řádu***

NORMOTVORNÁ PRAVOMOC OBCÍ

► *Ústavněprávní úprava*

► **Čl. 79 odst. 3 Ústavy**

- *Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.*

► **Čl. 104 odst. 1 a 3 Ústavy**

- *Působnost zastupitelstev může být stanovena jen zákonem.*
- *Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky.*

- *Listina*

- *Čl. 4*

- *(1) Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.*

- *Čl. 11*

- *(5) Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.*

Dřívější judikatura

- **Pl. ÚS 5/93 (Zásady prodejní doby na území města Žďár nad Sázavou)**
 - **Zrušení OZV**

- **Podle čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod mohou být povinnosti ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích; rovněž podle čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod nesmí být nikdo nucen činit, co zákon neukládá. Z těchto ustanovení nutno pro oblast působnosti obce dovodit závěr, že v případech, kdy obec vystupuje jako subjekt určující pro občana povinnosti jednostrannými příkazy a zákazy, platí ustanovení čl. 2 odst. 4 Ústavy české republiky a čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Obec tudíž může vydávat obecně závazné vyhlášky, jejichž obsahem jsou právní povinnosti, jen na základě a v mezích zákona. K vydání obecně závazné vyhlášky, jejímž obsahem jsou právní povinnosti, je obec proto oprávněna jenom v případě výslovného zákonného zmocnění.**

Zákonná úprava

- **Povinnosti může obec ukládat v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou**
 - **k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku; zejména může stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejných prostranstvích v obci jsou takové činnosti zakázány,**
 - **pro pořádání, průběh a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték, stanovením závazných podmínek v rozsahu nezbytném k zajištění veřejného pořádku,**
 - **k zajištění udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranstvích, k ochraně životního prostředí, zeleně v zástavbě a ostatní veřejné zeleně (dále jen "veřejná zeleň") a k užívání zařízení obce sloužících potřebám veřejnosti,**
 - **stanoví-li tak zvláštní zákon.**

➤ **Obec může v přenesené působnosti**

- **vydávat na základě zákona a v jeho mezích nařízení obce, je-li k tomu zákonem zmocněna**
- **obec vykonávající rozšířenou působnost (§ 66) může na základě zákona a v jeho mezích, je-li k tomu zákonem zmocněna, vydávat nařízení obce pro správní obvod stanovený zvláštním právním předpisem**

Role judikatury Ústavního soudu - test ústavnosti, tzv. test čtyř kroků

- **1. Přezkoumání pravomoci obce vydávat obecně závazné vyhlášky.**
- **2. Přezkoumání otázky, zda se obec při vydávání obecně závazné vyhlášky nepohybovala mimo zákonem vymezené věcnou působnost (jednání ultra vires).**
- **3. Vyřešení otázky, zda obec při vydávání obecně závazné vyhlášky nezneužila zákonem jí svěřenou působnost.**
- **4. Přezkum obsahu vyhlášky z hlediska "nerozumnosti" (unreasonableness).**

Pl. ÚS 63/04, ze dne 22.3.2005 (Prostějov)

Zřetelohodné nálezy :

- **tzv. „jirkovská vyhláška“**

- *Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 45/06, ze dne 11.12.2007*

- **tzv. „břeclavská vyhláška“**

- *Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 28/09, ze dne 2.11.2010
(vyhášen 15.11.2010)*

Pl. ÚS 45/06 - Jirkov - (OZV – pravidelné sekání trávy, návrh se zamítá)

- **Ustanovením čl. 104 odst. 3 Ústavy jsou obce přímo zmocněny tvořit právo ve formě vydávání obecně závazných vyhlášek. Na rozdíl od vydávání právních předpisů v přenesené působnosti ve smyslu čl. 79 odst. 3 Ústavy, k vydávání obecně závazných vyhlášek v mezích své věcné působnosti, a to i když jsou jimi ukládány povinnosti, již obce žádné další zákonné zmocnění nepotřebují (s výhradou ukládání daní a poplatků vzhledem k čl. 11 odst. 5 Listiny).**
- **Stanovení mezí samostatné působnosti obce svěřila Ústava zákonu (čl. 104 odst. 1 Ústavy), jímž je de lege lata zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Ten v § 10 stanoví věcné oblasti, v nichž jsou obce oprávněny bez výslovného zákonného zmocnění tvořit právo. Pro všechny tyto věcné oblasti platí společná podmínka, že musí jít o záležitost v zájmu obce a občanů obce (§ 35 odst. 1 zákona o obcích), tzn. o záležitost místní, nikoli o záležitost krajského nebo celostátního významu. Platí také, že obecně závazná vyhláška se nesmí dostat do rozporu se zákonem.**

➤ **Pl. ÚS 28/09 – Břeclav – zavírací hodina v restauracích - OZV se zrušuje**

➤ **za účasti ombudsmana**

➤ **Za situace, kdy úprava v obecně závazné vyhlášce obce směřuje primárně k „zabezpečení veřejného pořádku v širších dimenzích“, do nichž spadá právo občanů na ochranu soukromí, nerušené užívání jejich domovů, dobré soužití, jakož i uspokojení jejich oprávněných zájmů a potřeb, přičemž provozováním hostinské činnosti v nočních hodinách může docházet k narušování veřejného pořádku, má obec možnost na základě zmocnění vyplývajícího z § 10 zákona o obcích a čl. 104 Ústavy, stanovit povinnosti subjektům tuto činnost provozujícím, a to včetně povinnosti spočívající v omezení provozní doby v nočních hodinách. Ústavní soud tedy nevyklučuje, že obce mohou na svém území regulovat provozní dobu hostinských (a obdobných) zařízení a určitým způsobem tak omezit právo provozovat hospodářskou činnost dle čl. 26 Listiny v zájmu ochrany jiných ústavně zaručených práv.**

➤ **Obecně závazné vyhlášky obcí musí naplňovat obecná kritéria tvorby právních předpisů spočívajících v požadavcích jejich určitosti, srozumitelnosti a adekvátní interpretovatelnosti. Pokud pojem obytná zástavba není nikterak definován v právních normách, ani v obecně závazné vyhlášce (ani v jiné vyhlášce obce), jedná se o pojem neurčitý, neboť nelze nikterak dovodit, o jaký typ zástavby se jedná. Adresáři této normy by nebyli schopni předvídat její aplikaci a neměli by možnost upravit podle toho své chování.**

SANKČNÍ PRAVOMOC OBCÍ

➤ v přenesené působnosti

➤ přestupky

- zákon č. 250/2016 Sb.

- zákon č. 251/2016 Sb.

- zákon č. 128/2000 Sb. (§ 66 d)

- zvláštní zákony (zákon č. 183/2017 Sb.)

➤ pořádkové delikty (správní řád)

➤ ***U přestupků převažují delikty spočívající v porušení povinností ve státní správě***

➤ ***zpravidla chybí pocit špatného svědomí – viz sociální podstata právní odpovědnosti, zpravidla subjektivně, ale i fakticky,***

➤ ***Přestupky v samosprávě – problém OZV, nemohou samy formulovat skutkové podstaty přestupků (viz nález Pl. ÚS 35/06, Kořenov).***

Přestupky, resp. postihy, upravené v § 66d zákona o obcích

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- **a) úmyslně poškodí, odstraní nebo zakryje tabulku s označením ulice nebo jiného veřejného prostranství,**
- **b) neudrží čistotu a pořádek na pozemku, který užívá nebo vlastní, a tím naruší vzhled obce, nebo**
- **c) naruší životní prostředí v obci nebo odloží věc mimo vyhrazené místo.**

(2) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- **a) poškodí, odstraní nebo zakryje tabulku s označením ulice nebo jiného veřejného prostranství,**
- **b) neudrží čistotu a pořádek na pozemku, který užívá nebo vlastní, a tím naruší vzhled obce, nebo**
- **c) naruší životní prostředí v obci nebo odloží věc mimo vyhrazené místo.**

(3) Fyzická, právnícká nebo podnikající fyzická osoba se jako vlastník nemovitosti dopustí přestupku tím, že

- **a) neoznačí budovu čísly stanovenými obecním úřadem nebo je neudrží v řádném stavu, nebo**
- **b) odmítne strpět bezúplatné připevnění tabulky s označením ulice nebo jiného veřejného prostranství na své nemovitosti nebo v blízkosti tabulky s označením umístí jiný nápis.**

(4) Za přestupek podle odstavce 1 písm. b) nebo c) nebo odstavce 2 písm. b) nebo c) lze uložit pokutu do 500 000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. a), odstavce 2 písm. a) nebo odstavce 3 pokutu do 200 000 Kč.

Přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě

§ 4 zák.č. 251/2016 Sb.

- (1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost stanovenou v nařízení obce nebo kraje.
- (2) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost stanovenou v obecně závazné vyhlášce obce nebo kraje.
- (3) Za přestupek podle odstavce 1 nebo 2 lze uložit pokutu do 100 000 Kč.
- (4) Dopustí-li se přestupku podle odstavce 1 nebo 2 fyzická osoba, lze jí uložit omezující opatření.

Dozor nad výkonem působnosti a pravomoci obcí

- ***v samostatné působnosti***

- ***ve vztahu k obecně závazným vyhláškám***

- ***ve vztahu k jiným aktům či úkonům***

- ***v přenesené působnosti***

- ***ve vztahu k nařízením obce***

- ***ve vztahu k jiným aktům či úkonům***

Prameny ke studiu tohoto bloku:

- ***Základní literatura***
 - ***Průcha, P.: Místní správa, 2. vydání, MU Brno, 2018***
 - ***Ústava ČR***
 - ***Listina základních práv a svobod***

- ***Podpůrně :***
 - ***Kopecký, M.: Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, 2. vydání, Wolters Kluwer, Praha 2017***

SHRNUTÍ, ZÁVĚR

PrF MU v Brně